

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

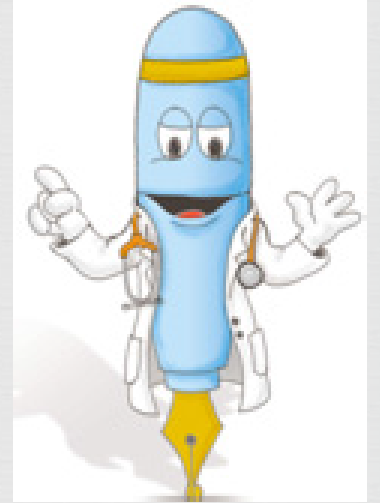
Prof. Dr. Hayri T. ÖZBEK
Çukurova Üniversitesi, Algoloji Bilim Dalı

İLAC NEDİR?

Dünya Sağlık Örgütü' ne (DSÖ) göre;

☞ Fizyolojik sistemleri, patolojik durumları alanın yararına değiştirmek, incelemek amacıyla kullanılan/kullanılması öngörülen madde veya ürüne ilaç denir.

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

İlk defa 1985 yılında Kenya-Nairobi’de gerçekleştirilen Dünya Sağlık Örgütü toplantısında;

“kişilerin klinik bulgularına ve bireysel özelliklerine göre; uygun ilacı, uygun süre ve dozda, kendilerine ve topluma en düşük maliyetle almalarını sağlayan kurallar bütünü” olarak tanımlanmıştır.

World Health Organization. The rational use of drugs: Report of the Conference of Experts Nairobi, 25-29 November; 1985.

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

DSÖ'nün tahminlerine göre; ilaçların %50'sinden fazlası uygun olmayan şekilde reçete edilmekte, sağlanmakta veya satılmaktadır.

World Health Organization . Promoting Rational use of Medicines: Core Components. WHO Policy Perspectives on Medicines. Report WHO/EDM/2002.3. Geneva: WHO; 2002.

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

DSÖ'ye göre; tüm hastaların yarısı da ilaçlarını doğru şekilde kullanamamaktadır.

World Health Organization . Promoting Rational use of Medicines: Core Components. WHO Policy Perspectives on Medicines. Report WHO/EDM/2002.3. Geneva: WHO; 2002.

**ilaçlarınızı
çocukların
ulaşamayacağı
yerlerde
saklayın**

Hasta olduğunuz zaman, kendi kendinize ilaç kullanmayın.
Önce hekiminize başvurun.
Hekiminizin önerdiği ilaçları, belirlenen süre ve miktarda kullanın.

İlacımı nasıl doğru kullanırım?

- İlaçları yalnızca hekiminizin gerekli görmesi durumunda ve reçeteli olarak kullanın.
- Hekiminize giderken, kullandığınız ilaçları ve önceki tedavi bilgilerinizi yanınızda bulundurun.
- Hekiminizin bilgisi olmadan başka ilaçlara veya tedavi seçeneklerine başvurmayın.
- Tedaviye başladıktan sonra gelişen yakınmanızın ilaca bağlı olabileceğini aklınızda bulundurun.
- İlaçlarınız hakkında birlikte yaşadığınız yakınlarınızı bilgilendirin.
- Hekiminizin ilaç dışı önerilerini dikkate alın.

T.C. Sağlık Bakanlığı
www.saglik.gov.tr

Akılcı ilaç kullanımında ön plana çıkan taraflar

AKILCI OLMAYAN İLAÇ KULLANIMI

❧ Akılcı ilaç kullanımı tanımında yer alan maddelerden herhangi birinin veya birkaçının karşılanamaması durumudur.

- ❧ Tedaviye uyumunun azalmasına
- ❧ İlaç etkileşimlerine
- ❧ Bazı ilaçlara (antibiyotik vs.) karşı direnç gelişmesine
- ❧ Hastalıkların tekrarlamasına ya da uzamasına
- ❧ Karşıt/istenmeyen olay görülme sıklığının artmasına
- ❧ Maliyetlerinin artmasına neden olur.

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

AK, imalat aşamasından imha aşamasına kadar ilaçla ilgili tüm süreçlerdeki doğruları kapsar.

**İlaç
skandalı**

AİK süreci genel olarak 5 başlık altında ele alınabilir. Bunlar:

1. Reçeteleme öncesi süreç
2. Tedavi düzenleme ve reçete yazma süreci
3. İlacın temin edilme süreci
4. İlacın kullanım süreci
5. İlacın imha süreci

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

- Reçeteleme Öncesi Süreç

- ❧ İlacın geliştirilme, ruhsatlanma, üretim, pazarlanma ve dağıtım aşamalarının doğrularını kapsar.
- ❧ Kaliteli üretim, ilacın AR-GE, rehberler, geri ödeme koşulları, tanıtım, ilacın uygun koşullara göre depolanma ve dağıtımını gibi işlemleri kapsar.

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

- Tedavi düzenleme ve reçete yazma süreci

œ Öncelikle hekimin yetki ve sorumluluğundadır.

œ İlaç seçimi tedavide en kritik basamaklardan birisidir.

œ Hekimin ilaç seçimini; mevcut bilgi ve tecrübesiyle birlikte kanıta dayalı tıp yaklaşımına olabildiğince bağlı kalarak yapması beklenir.

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

- Tedavi düzenleme ve reçete yazma süreci

❧ Hekim kişisel tedavi (K - tedavi) ve kişisel ilaç (K - ilaç) listesini oluşturmalıdır.

❧ İlaç seçiminde etkinlik, uygunluk, güvenlik ve maliyet ölçütlerini kullanmalıdır.

DSÖ'nün ülkelere önerdiği 12 temel düzeltici faaliyet – 2002

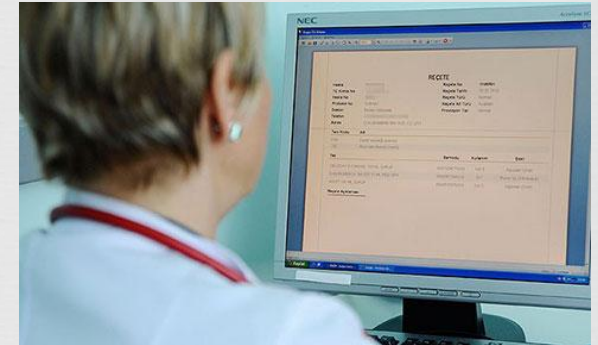

1. İlaç kullanım politikalarını koordine edecek ve bunların etkilerini izleyecek kurum
2. Klinik tanı ve tedavi rehberlerinden yararlanma
3. İlk seçenek tedavileri esas alan temel ilaçlar listesi oluşturma
4. Bölgelerde ve hastanelerde ilaç ve tedavi kurulları kurma
5. Mezuniyet öncesi müfredat programında probleme dayalı farmakoterapi eğitimi vermeyi sağlama
6. Hizmet içi sürekli tıp eğitimleri düzenlenmesi
7. Kurumsal çerçevede izleme, değerlendirme ve geri bildirim sistemlerinin geliştirilmesi
8. İlaçlar konusunda bağımsız (tarafsız) bilgi kaynaklarını kullanma
9. Kamuoyunun ilaçlar hakkında eğitilmesi
10. Etik olmayan mali girişimlerden sakınılması
11. Uygun ve zorunlu düzenlemelerin hayata geçirilmesi
12. İlaçların ve personellerin mevcudiyetini güvence altına almaya yönelik yeterli tedbirlerin alınması

E - Reçete

- Reçete ile ilgili tüm format bilgilerinin ve rutin işlemlerinin özel yazılımlar ve özel iletişim ağları sayesinde elektronik ortamda yapıldığı reçete şeklidir.
- DSÖ'nün 12 temel düzeltici faaliyetinden biri kurumsal çerçevede izleme, değerlendirme ve geri bildirim sistemlerinin geliştirilmesidir.
- Ülkemizde 15 Ocak 2013 tarihi itibarıyla tüm sağlık kurumlarında e-reçete uygulamasına geçilmiştir.
- SağlıkNET2'den alınan verilerle tüm hekimlerin reçeteleri izlenebilmekte, değerlendirilebilmekte ve kendi reçeteleri ile ilgili hekimlere bilgilendirme yapılabilmektedir.

Bilimsel Kanıtların Değerlendirilmesi

KILAVUZLARIN KULLANIMI

2013 Güncellenmiş Yeni Baskı.

DIYABETİK NÖROPATİK AĞRI

Kanıtı dayalı kılavuz: Ağrılı diabetik nöropati tedavisi		
	Önerilen ilaç ve doz	Önerilmeyen ilaç
A düzeyi	Pregabalin, 300-600 mg/gün	
B düzeyi	Gabapentin,900-3600 mg/gün	Okskarbazepin
	Sodyum valproat,500-1200 mg/gün	Lamotrijin
	Venlafaksin,75-225 mg/gün	Lakozamid
	Duloksetin,60-120 mg/gün	Klonidin
	Amitriptilin,25-100 mg/gün	Pentoksifilin
	Dekstrometorfan,400 mg/gün	Meksiletin
	Morfin sülfat,titrasyon ile 120 mg/gün	Manyetik alan tedavisi
	Tramadol,210 mg/gün	Düşük-yoğunluklu lazer terapisi
	Oksikodon,37 mg/gün,maksimum 120 mg/gün	Reiki terapisi
	Kapsaisin,%0,075 QID	
	İzosorbit dinitrat sprey	
	Elektriksel stimülasyon,perkütan sinir stimülasyon x 3-4 hafta	

- ⦿ **A düzeyi değer:** (ilaç net bir şekilde etkili, etkisiz veya zararlı) en az bir inandırıcı 1. sınıf çalışma veya en az iki tutarlı, inandırıcı 2. sınıf çalışma sonucu çıkan hüküm
- ⦿ **B düzeyi değer:** (ilaç büyük ihtimalle etkili, etkisiz veya zararlı) en az bir inandırıcı 2. sınıf çalışma veya güçlü bir 3. sınıf çalışma sonucu çıkan hüküm
- ⦿ **C düzeyi değer:** (ilaç bir olasılıkla etkili, etkisiz veya zararlı) en az iki inandırıcı 3. sınıf çalışma sonucu çıkan hüküm

POST-HERPETİK NEVRALJİ

Etyoloji	A düzeyi değer	B düzeyi değer	C düzeyi değer	A/B düzeyi kanıtlarla zayıf/tutarsız sonuçlar	İlk sıra için öneriler	İkinci/üçüncü sıra için öneriler
PHN	Gabapentin Pregabalin Kapsaisin %8 Yama Lidokain flaster Opioidler (morfin,oksikodon ,methadon) TSA	Kapsaisin krem Valproat		Benzidamid topikal Dekstrometorfan Flufenazin Memantin Lorezepam Meksiletin COX-2 inhibitörü Tramadol	Gabapentin Pregabalin TSA Lidokain flaster	Kapsaisin Opioidler

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Ülkemizde nöropatik ağrı tedavisinde endikasyonu ve etkinliği bulunmayan NSAİİ, vitaminler, kas gevşeticiler gibi bazı ilaç grupları sıklıkla reçete edilmektedir.

Analjezik kullanımında DSÖ 'nün önerileri

1. Analjezik seçimi ağrının şiddetine göre basamak prensibi doğrultusunda yapılmalıdır.
2. Analjezik seçiminde ağrının nedeni ve niteliği dikkate alınmalıdır.
3. Analjezik kullanımında önce ağız (oral) yolu tercih edilmelidir.
4. Analjezik dozu her hasta için ayrı değerlendirilmelidir.
5. Analjezikler belli zaman aralıklar ile ağrı başlamadan verilmelidir.
6. Yan etki profilaksisi ve tedavisi yapılmalıdır.
7. Hasta ve yakınlarının gereksiz korkuları giderilmelidir.
8. Adjuvan ilaçlar kullanılmalıdır.

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

- İlaç Etkileşimleri

- ❧ Bir ya da daha çok ilaç ya da ilaç dışı maddenin birlikte kullanımıyla meydana gelen ilaç etkinliğinde ve güvenliğinde farklılığa neden olabilen olaylardır.
- ❧ Çoklu ilaç kullanımı durumunda görülen advers ilaç etkilerinin %5-20'sinin ilaç etkileşimleri sonucu geliştiği düşünülmektedir.
- ❧ Ölümcül advers ilaç reaksiyonlarının ~%30 ilaç etkileşimine bağlı olduğu düşünülmektedir.

İlaçların kullanımını ile ilgili tespit edilen ana sorunlara aşağıdaki durumlar örnek olarak verilebilir:

- ❧ Gereğinden fazla ilacın kullanılması
- ❧ Gereksiz yere pahalı ilaçların kullanılması
- ❧ İlaçların hatalı şekilde kullanılması
- ❧ Antibiyotiklerin ve enjeksiyon preparatlarının gereksiz yere kullanılması
- ❧ Özel hasta gruplarına uygunsuz ilaç yazılması/kullanılması
- ❧ Hekimlerin tedavileri konusunda hastalarını doğru ve yeterli bilgilendirmemesi
- ❧ Reçete yazımında içeriğin yanı sıra doğru format bilgilerine uygun hareket edilmemesi
- ❧ Temel ilaç listelerine veya güncel rehberlere uygun olmayan ilaçların reçetelenmesi
- ❧ İlaç-dışı tedavinin yeterince önemsenmemesi
- ❧ Eczacıların reçete karşılama, ilaç verme ve hastayı bilgilendirme konusunda yetersiz davranış sergilemesi
- ❧ Hemşire ve diğer sağlık personelinin ilaç uygulama hataları yapması
- ❧ Yanlış ilaç kullanımını kolaylaştıran ilaç üretimi ve dağıtımını kaynaklı çeşitli alt yapı sorunlarının bulunması
- ❧ Hastaların AOİK'e neden olan hatalı beklenti, bilgi, tutum ve davranışlarının bulunması ve bu konudaki baskılara hekim ve diğer sağlık çalışanlarının maruz kalması
- ❧ Etik olmayan ilaç endüstrisi kaynaklı promosyonel aktiviteler vb.

Türkiye’de kamunun 2002-2012 yılları arasında yıllara göre ilaç harcamaları

YILLAR	İLAÇ HARCAMALARI (Milyon TL)
2002	5 230
2003	6 839
2004	7 899
2005	8 686
2006	10 099
2007	11 140
2008	12 964
2009	16 068
2010	15 348
2011	15 868
2012	15 524

Türkiye 'de nöropatik ağrı tedavisinde irrasyonel ilaç kullanımı

	REÇETE			MALİYET		
	2008	2009	Artış	2008	2009	Artış
NSAİİ	3,208,244	3,561,401	%11	17,824,521	22,001,268	%23
Merkezi Kas Gevşeticiler	2,591,334	2,849,771	%10	20,072,965	26,543,947	%32
Narkotik Olmayan Analjezikler	396,218	553,203	%40	944,602	1,543,426	%63
Vitaminler	1,317,503	1,396,379	%6	9,082,446	10,627,264	%17
İrrasyonel İlaç Kullanımı (PPI, yan etki maliyeti hariç)	7,513,299	8,360,754	%11	47,924,534	60,715,905	%27
Antidepresanlar	153,698	97,048	-%37	688,714	888,424	%29
Antiepileptikler	979,360	1,192,839	%22	50,076,384	63,350,956	%27
Rasyonel İlaç Kullanımı	1,133,058	1,289,887	%14	50,765,098	64,239,380	%27

Ersin Tan. Nöropatik ağrıda irrasyonel ilaç kullanımı. 9. Nöropatik Ağrı Sempozyumu Sözlü Sunumu. Mart 2012

Türkiye 'de nöropatik ağrı tedavisinde irrasyonel ilaç kullanımı

	2008	2009
Rasyonel İlaç Kullanımı	%51	%51
İrrasyonel İlaç Kullanımı (PPI, yan etki maliyeti hariç)	%49	%49

Ersin Tan. Nöropatik ağrıda irrasyonel ilaç Kullanımı. 9. Nöropatik Ağrı Sempozyumu Sözlü Sunumu. Mart 2012

İlacı zehir olmaktan
çıkararak onun akılcı
kullanımıdır.

ilacım ne eksik, ne fazla

Hasta olduğunuz zaman, kendi kendinize ilaç kullanmayın. Önce hekiminize başvurun. Hekiminizin önerdiği ilaçları, belirlenen süre ve miktarda kullanın.

İlacımı nasıl doğru kullanırım?

- İlaçları yalnızca hekiminizin gerekli görmesi durumunda ve reçeteli olarak kullanın.
- Hekiminize giderken, kullandığınız ilaçları ve önceki tedavi bilgilerinizi yanınızda bulundurun.
- Hekiminizin bilgisi olmadan başka ilaçlara veya tedavi seçeneklerine başvurmayın.
- Tedaviye başladıktan sonra gelişen yakınmanızın ilaca bağlı olabileceğini aklınızda bulundurun.
- İlaçlarınız hakkında birlikte yaşadığınız yakınlarınızı bilgilendirin.
- Hekiminizin ilaç dışı önerilerini dikkate alın.

T.C. Sağlık Bakanlığı
www.saglik.gov.tr

çok ilaç değil, doğru ilaç iyileştirir

Teşekkürler...